herpy

GEKKOER

Southern leaf-tailed gecko

Saltuarius swaini

Saltuarius swaini er en stor, nataktiv bladhalegekko fra regnskovene i de kystnære bjerge i det sydøstlige Queensland og det nordlige New South Wales i Australien. Huden ligner lavbevokset bark, halen er bred og bladformet, og tæerne har kløer i stedet for hæftelameller. Arten er næsten ukendt i terrarier og skal holdes køligt.

Familie: Carphodactylidae Tidligere navn: *Phyllurus swaini*

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**13 cm** snude-kloak-længde
Levetid	**5-10 år**
Aktiv	**Nat**
Levevis	**Træboende**
Biotop	**Regnskov og bjergskov**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**60 × 40 × 80 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Temperatur, nat	**19-21 °C**
Luftfugtighed	**55-100 %**
UVB	**Ikke nødvendig**
Vinterhvile	**10-16 °C** 9-13 uger
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**24-48 mdr.**
Kuldstørrelse	**1-2 æg**
Kuld pr. år	**2-3**
Inkubation	**90-110 dage** ved 22-26 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks III**
EU-bilag	**Bilag C**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Slægten Saltuarius står siden 22. juni 2022 på CITES liste III (opført af Australien) og i bilag C i EU's forordning 338/97. Køb og salg inden for EU kræver ingen CITES-papirer, men ved indførsel fra lande uden for EU skal dyret have CITES-eksporttilladelse eller oprindelsescertifikat fra afsenderlandet, og indførslen skal anmeldes ved grænsen. Køb kun dyr med kendt oprindelse.

Om arten

Saltuarius swaini er en stor, slank og fladtrykt gekko med trekantet hoved, smal hals og lange, tynde lemmer. Farven er lys til mørk brun med mørkere tegninger, der gør dyret næsten usynligt mod bark og lav. Et smalt, fremtrædende V-formet mærke løber bagud mellem øjnene, og strubens skæl er glatte. Ryggen, hænderne og fødderne er besat med spidse knopper, og knopperne når helt ud til halespidsen. Arten har ingen porer foran kloakken, hverken hos hanner eller hunner.

Kroppen bliver omkring 13 cm fra snude til kloak. Halen er bred og bladformet og har brede, lyse bånd af cremefarve og grå, i modsætning til de smalle, lyse tværbånd hos nogle af de nære slægtninge. Ved fare kan dyret smide halen for at flytte rovdyrets opmærksomhed. Den nye hale vokser ud igen, men den mangler knopperne og har en helt anden farve og tegning end den oprindelige. Tæerne har kløer og ingen hæftelameller, så dyret klatrer på ru bark og sten og ikke på glat glas.

Arten blev beskrevet i 1985 som *Phyllurus swaini* og flyttet til slægten *Saltuarius* i 1993. Artsnavnet hylder Malcolm Swain fra nationalparkvæsenet i New South Wales. En gennemgang i 2008 viste, at flere bestande, der tidligere blev regnet med, hører til andre arter, så ældre beskrivelser kan handle om dyr, der i dag hører til andre *Saltuarius*-arter.

Udbredelse og levested

Saltuarius swaini lever i de kystnære bjergkæder i det sydøstlige Queensland og det nordlige New South Wales i Australien, mellem omkring 27,9 og 28,8 grader sydlig bredde. Alle bestandene i New South Wales ligger øst for Clarence River. Typelokaliteten er Richmond Range State Forest i New South Wales, og arten kendes også fra Border Ranges-området på grænsen mellem de to delstater.

Udbredelsen er lille og opsplittet i bjergområder med regnskov. Australien tillader ikke eksport af vilde krybdyr, så dyr uden for landet stammer fra opdræt, og de er meget få. Kortet viser kun det område, hvor arten er dokumenteret.

> **Oprindelig udbredelse:** Australien.

LEVESTED

Saltuarius swaini er en nataktiv træboer i subtropisk regnskov og beslægtet fugtig skov. Dagen tilbringer den skjult i store trærodssystemer og i hule stammer af kvælerfigner, hvor den sidder tæt mod barken. Efter mørkets frembrud kommer den frem og jager på stammer og klippeflader.

Bjergene langs kysten er fugtige og køligere end lavlandet, og nætterne er kølige hele året. Temperatur og fugt på artens egne levesteder er ikke målt. Gekkoen æder leddyr som biller, møl, kakerlakker og edderkopper. Hunnerne lægger normalt ét eller to bløde æg sent på foråret og begraver dem i fugtig jord eller i løvlaget. Ægget kan være op til 28 mm langt. Ungerne klækker efter omkring tre måneder og fanger insekter få dage efter klækningen.

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Saltuarius swaini*. Tallene er lånt fra *Saltuarius salebrosus*, *Saltuarius cornutus* og *Phyllurus platurus*, som lever i lignende skov og er bedre kendt i fangenskab. Hold arten parvis eller enkeltvis i et terrarie på mindst 60 × 40 × 80 cm (længde × bredde × højde), og gerne større, fordi dyret er stort og lever lodret.

Indret med lodrette stykker stiv bark og nogle grene, så dyret kan komme rundt i hele terrariet. Gekkoerne sidder altid fastklemt mod bark eller på grene, så skjul på bunden er ikke nødvendige. Som bund er omkring 1 cm fint sand eller en blanding af fint sand og kokosmuld nok. Hunner, der skal lægge, skal have en dyb æglægningsbund (se avl). Terrariet skal have god ventilation med åbninger både foroven og forneden, så luften bevæger sig og ikke bliver stillestående og muggen.

TEMPERATUR

Om dagen skal der være 22-26 °C og om natten 19-21 °C. Arten kommer fra kølig bjergskov, så hold dig hellere i den lave ende af intervallet.

Varme er den største fare. Selv *Saltuarius salebrosus*, den mest varmetålende art i slægten, tåler kun enkelte varme dage i de høje 30'ere og kun i skygge, og *S. swaini* lever i langt køligere skov. En varmekilde er ikke nødvendig; bruges en, må den højst give 32 °C og skal være slukket om natten og midt om sommeren. Hold terrariet væk fra direkte sol, og forstøv på varme dage, så temperaturen falder en grad eller to.

En kølig hvileperiode hører med til holdet (se avl).

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal svinge. Forstøv terrariet grundigt om aftenen, mindst to til tre gange om ugen, så fugtigheden stiger mod 100 %, og lad den falde til omkring 55-60 % mellem forstøvningerne, så bark og bund kan tørre op. Dyrene drikker de dråber, der sætter sig på bark og blade. En vandskål er ikke nødvendig.

I hvileperioden forstøves terrariet hver aften, så dyrene kan drikke, og fugtigheden ikke falder for lavt. Bunden må ikke være konstant våd, for det giver mug og hudproblemer. For tør luft giver problemer med hudskifte, hvor hudrester sidder fast på tæer og halespids.

Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

LYS OG UVB

Arten er nataktiv og skjult om dagen, så UVB er ikke nødvendig for *Saltuarius swaini*. Et svagt lys i dagtimerne med fast døgnrytme er naturligt. Brug ikke stærke spotlamper og ikke farvet natlys, og hold terrariet mørkt om natten.

Terrariet skal have skyggefulde partier, og direkte sol må aldrig ramme det. Dyret søger ikke solpladser.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Arten lever af leddyr, og i terrarier fungerer almindelige foderinsekter som fårekyllinger og kakerlakker. Jagten er et baghold, så byttet skal bevæge sig. Fodr tre gange om ugen i yngletiden og sjældnere resten af året, ned til en gang hver anden-tredje uge om vinteren; i selve den kølige hvileperiode fodres ikke (se avl). Foderet må højst være på størrelse med dyrets hoved.

Pudr foderet jævnligt med kalk og multivitamin, og giv kun to til tre insekter pr. dyr ved hver fodring, så dyrene ikke bliver for tykke. Halen lagrer fedt og viser dyrets form. Fjern rester næste morgen. Følg vægten og halens fylde.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Saltuarius swaini er en rolig, skjult og nataktiv art, som sidder stille mod bark om dagen. Den er ikke et dyr, der skal håndteres, og den bliver let stresset af at blive taget op. Hold håndtering på et minimum og aldrig i halen, som dyret smider.

Ved fare krummer gekkoen ryggen, løfter halen og vifter med den, og den kan åbne munden og hvæse. Hold dyrene enkeltvis eller parvis med kun én han pr. terrarie. Hold øje med parret, og del dem, hvis den ene bliver dominerende eller den anden ikke kan æde i fred.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannerne har en tydelig bule ved halens rod, hvor hemipenis ligger, som hunnerne mangler. De store arter i slægten vokser langsomt og bliver kønsmodne efter to til fire år. Sæt kun fuldvoksne dyr i god foderstand i avl. Avl af *Saltuarius swaini* i fangenskab er ikke beskrevet.

PARRING

Avlen udløses af en kølig hvileperiode på to til tre måneder, som hos de nære slægtninge. Sult først dyrene i en uge ved uændret temperatur, så maven er tom, og sænk derefter dagtemperaturen 2-3 grader om dagen til 10-16 °C. Hold dyrene kølige i 9-13 uger, og forstøv hver aften, så de kan drikke. Dyrene må aldrig køles med mad i maven, fordi føden kan rådne og være dødelig.

Efter perioden hæves temperaturen over en uge til normalen, og der fodres igen. Tag et dyr ud af hvileperioden, hvis det er tydeligt tyndere. Parringer ses sjældent, men æg kan ses i hunnen en til to måneder efter hvilen.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger ét eller to æg pr. gang, i naturen oftest sent på foråret. Hos de nære slægtninge kommer der 2-3 kuld pr. sæson med omkring en måned imellem. Hunnen graver en rede i fugtig bund, lægger æggene i midten og dækker dem til.

Giv hunnen en dyb æglægningsbund af fugtig tørv eller kokosfibre, 8-10 cm dyb, som klumper, men ikke er våd. Den må aldrig tørre ud. Hunnen kan sidde på reden. Efter lægningen er hun tyndere, og de to hvide ovaler, man kan se gennem den halvgennemsigtige bug, er væk.

INKUBATION

Fjern æggene fra reden, og inkuber dem i en blanding af perlit og vand i forholdet 1:1 efter vægt. Inkuber ved 22-26 °C, helst i den kølige ende, fordi for høj temperatur kan slå fostrene ihjel.

Æggene klækker efter omkring tre måneder, 90-110 dage afhængigt af temperaturen. Temperaturens betydning for kønnet er ikke afklaret.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er selvstændige fra klækningen og skifter hud næsten straks. Hold dem i et lille terrarie, fx 15 × 15 × 25 cm, indrettet som de voksnes, med køkkenrulle som bund og et stykke korkbark som skjul. Forstøv hver anden dag, og tilbyd det første foder to-ti dage efter klækningen.

Giv små insekter, ikke større end dyrets hoved, pudret med kalk og multivitamin, og kun to til tre pr. dyr. Ungerne spiser lidt de første uger og tager derefter godt til. Arten vokser langsomt. Adskil søskende, hvis den ene bliver større eller dominerer.

Sundhed og typiske fejl

Sygdomme hos *Saltuarius swaini* er ikke beskrevet, men hos slægtens arter skyldes problemerne næsten altid klimaet. De typiske fejl er:

- For høje temperaturer, især på varme sommerdage. Hold terrariet køligt og i skygge.
- For tør luft, som giver problemer med hudskifte.
- Konstant våd bund og stillestående luft, som giver mug og hudproblemer.
- Kalkmangel, hvis foderet ikke pudres med kalk og vitaminer.
- Vægttab under den kølige hvileperiode. Tag et dyr ud af perioden, hvis det taber sig.

Søg dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret taber sig, ikke spiser eller ser slap ud.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.